

Rekenkamer gemeente Westerkwartier
rekenkamer@westerkwartier.nl

Contactpersoon
Erna Muntendam

Kenmerk
1969203550

Datum
22 januari 2025

Onderwerp

Bestuurlijke reactie op rekenkameronderzoek naar voorliggende voorzieningen

Geachte heer Brontsema,

Allereerst hartelijk dank voor de rapportage van uw onderzoek naar voorliggende voorzieningen. Wij hebben kennis genomen van uw rapport en zijn vooral verheugd over de conclusie dat de ervaringen van de respondenten die gebruik hebben gemaakt van voorzieningen (erg) positief zijn. Dat is iets waar we trots op zijn!

We geven u hierbij de gevraagde bestuurlijke reactie op het rapport. Wij hebben gemeend dat wij dit het beste konden doen door per conclusie te reageren. Dit doet misschien niet geheel recht aan veel interessante informatie in het rapport, maar is wel het meest relevant voor het vervolg dat aan dit rapport kan worden gegeven, ook in de gesprekken die ons college hierover heeft met de gemeenteraad. Voor de volledigheid reageren we in de bijlage nog op een aantal uitspraken die we willen nuanceren of corrigeren.

Overigens willen wij nog wel de volgende kanttekening plaatsen bij het uitgebrachte rapport. In het rapport is steeds sprake van een 'benchmark' van onze gemeente met de twee gemeenten Het Hogeland en de Fryske Marren. Een benchmark is in onze beleving het doen van een vergelijkbaar onderzoek op een vergelijkbare manier. Wij constateren dat er bij de andere twee gemeenten alleen sprake is van weergave vanuit gesprekken. Er zijn van deze gemeenten geen cijfers opgenomen in het rapport over gebruik en tevredenheid over de voorliggende voorzieningen. De vergelijking wordt daarmee subjectief. De vraag is dan ook of er wel sprake is van een echte benchmark.

Conclusie 1: De gemeente heeft onvoldoende zicht op de dekking van het voorliggend veld, terwijl de druk op voorliggende voorzieningen zal toenemen

Zoals in het ambtelijk wederhoor ook al is aangegeven, ligt deze conclusie wat ons betreft wat genuanceerder. We hebben namelijk goed zicht op onze voorliggende voorzieningen, al is het maar omdat er contracten of subsidies aan ten grondslag liggen. Wat we niet goed weten is of het geheel aan voorzieningen voldoende voldoet aan de vraag en aansluit bij de

behoefte in de verschillende gebieden, dorpen of wijken. Dit is ook continu het onderwerp van gesprek met onze zorg- en welzijnsaanbieders.

Verder wordt in deze conclusie verondersteld dat de *kwaliteit* van voorliggende voorzieningen onder druk komt te staan. Ook dat ligt genuanceerder. Het is eerder zo dat de organisaties an sich onder druk komen te staan omdat er geen doorstroom mogelijk is naar geïndiceerde hulp. Hierdoor ontvangen sommige inwoners langer dan nodig (nog steeds kwalitatief goede) ondersteuning vanuit voorliggende voorzieningen. Maar dit gaat wel ten koste van andere inwoners waarvoor de ondersteuning ook bedoeld is. Wel is het een van de redenen dat we naast voorliggende voorzieningen ook investeren in de informele zorgstructuren in de sociale basis.

De laatste zin over het betaalbaar houden van het voorliggend veld begrijpen we niet zo goed. Voor onze inwoners is het gebruik van deze voorzieningen namelijk gratis. We zijn ervan overtuigd dat verder investeren in preventie op de lange termijn beter is voor onze inwoners en lagere zorgkosten met zich mee kan brengen. Met deze transformatiebeweging zijn we al een aantal jaren bezig. Preventie is daarom een belangrijk speerpunt in ons beleid sociaal domein.

Aanbeveling 1: Creëer op basis van beschikbare kennis van uitvoeringsorganisaties overzicht in de mate waarin het aanbod op de vraag van inwoners aansluit. Maak daarbij expliciet hoe het aanbod bijdraagt aan het minder belasten van de geïndiceerde zorg.

Een prima aanbeveling waar we al volop mee bezig zijn, mede als gevolg van het beleidsplan sociaal domein, de nieuwe samenwerkingsafspraken met SW De Schans en vanuit ontwikkelingen in GALA en IZA. Net als in de Fryske Marren investeren we in het versterken van de sociale basis en het omzetten van maatwerkvoorzieningen in meer collectieve of voorliggende voorzieningen. Dat doen we ook al met zorgpartners. Dat is een continu proces dat we als gevolg van de samenwerkingsafspraken met partners in het veld vanuit de nieuwe beleidsdoelen een flinke impuls hebben gegeven. Dat vertaalt zich in betere afspraken in overeenkomsten en subsidieverstrekingen, in nieuwe (collectieve/voorliggende) ondersteuningsvormen en bijdragen in gestelde doelen. SW De Schans levert op onderdelen een businesscase waarin hun inzet vertaald wordt naar minder inzet van geïndiceerde zorg.

Conclusie 2: Medewerkers van de gemeente en inwoners zijn bekend met de voorzieningen uit het voorliggend veld, maar er ligt ruimte voor verbetering.

Deze conclusie onderschrijven we en hebben we ook als aandachtspunt geformuleerd in ons beleidsplan sociaal domein. Overigens is het onjuist dat de gebiedsteams de sociale kaart niet zouden kennen. Zij kennen die sociale kaart in hun gebied uitstekend en vormen juist mede die sociale kaart. Wat we hebben proberen aan te geven is dat de indicatiestellers, verwijzers zoals huisartsen en zorgpartijen niet altijd op de hoogte zijn van de mogelijkheden in het voorliggend veld of in de sociale basis. Verder is het wel zo dat de KCC's van Mens en Gezin (die wij de toegang noemen) inwoners goed op weg helpen door een link te leggen met de gebiedsteams van De Schans of andere voorzieningen. Als de lijn gemeente – de Schans goed is (en die wordt steeds hechter), dan hebben we dat goed geborgd.

Aanbeveling 2: Expliciteer de verantwoordelijkheid voor overzicht en regie op het voorliggend veld.

Deze aanbeveling nemen we in overweging. Het klopt inderdaad dat heel veel mensen wel iets weten wat er aan mogelijkheden is, maar dat dit niet gecoördineerd bij elkaar komt. Wel is het zo dat wij meer geloven in onze inrichtingskeuze met routes via De Schans, dan in één functionaris bij de gemeente (inkoopcoördinator van de Fryske Marren) die overzicht en regie heeft over de gemeentelijke sociale kaart. Wel willen we meer samenhang aanbrengen en we gaan er vanuit dat we met de uitkomsten van uw onderzoek en een lopende inventarisatie naar informele zorgstructuren in het kader van versterken sociale basis vanuit GALA daarvoor een mooie basis kunnen gaan leggen.

Conclusie 3: De samenwerking met aanbieders van voorliggende voorzieningen is te "ad hoc" geweest, waardoor de gemeente te weinig sturing op hen heeft kunnen uitoefenen voor het behalen van beleidsdoelstellingen. Tegelijkertijd zijn er met het in juni 2024 vastgestelde beleidsplan sociaal domein (Samen werken aan een sociaal Westerkwartier) nieuwe doelstellingen geformuleerd en worden er betere afspraken gemaakt met aanbieders, gekoppeld aan deze doelstellingen. De uitvoering wordt zo beter deelgenoot gemaakt in beleid.

Deze beschrijft een situatie zoals die was en wat voor ons aanleiding is geweest om daar iets aan te veranderen. U stelt correct dat dit door de totstandkoming van het nieuwe beleidsplan sociaal domein is verbeterd. Onze samenwerkingspartners zijn ook nadrukkelijk bij dat proces betrokken geweest en blijven dat ook bij de implementatie en monitoring ervan.

Aanbeveling 3: In lijn met de ingezette koers, betrek uitvoeringsorganisaties meer bij de uitvoering van het gemeentelijk beleid zodat afspraken met hen uniform zijn, de voortgang van de beleidsdoelstellingen beter gemonitord kunnen worden en de mogelijkheid om vanuit de ambtelijke organisatie bij te kunnen sturen (waar nodig) groter is.

We onderschrijven deze aanbeveling, maar eigenlijk is deze aanbeveling niet nodig omdat we inmiddels al op deze manier met onze samenwerkingspartners werken en de monitoring op de beschreven wijze hebben ingericht. Het sluit dus mooi aan bij de huidige realiteit.

Tot zover onze bestuurlijke reactie op uw bestuurlijke nota. In de bijlage geven we u nog enkele nuanceringen en correcties op het onderzoeksrapport zelf.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester
R. Kleijnen, secretaris

BIJLAGE – Reactie op het onderzoeksrapport zelf

De meeste opmerkingen vanuit het ambtelijk wederhoor heeft u in uw rapport verwerkt. Enkele opmerkingen echter niet. We vinden het daarom belangrijk om een aantal uitspraken daarvan nogmaals te nuanceren of te corrigeren.

- Pagina 6: We hebben niet met alle samenwerkingspartners een contract. Eigenlijk hebben we met de meeste partijen in het voorliggend veld een subsidierelatie. Dat betekent dat we met deze partijen geen 'harde' afspraken kunnen/mogen maken over resultaten. Desalniettemin proberen we in onderling overleg duidelijk te maken waarom het belangrijk is dat ze laten zien op welke mate ze bijdragen aan onze gezamenlijke doelen en dat werkt tot nu toe goed. De bereidheid is bij de meeste partijen aanwezig.
- Pagina 19: Hier staat dat *'de GGD, die een viertal voorliggende voorzieningen organiseert (Stevig ouderschap, Nu niet zwanger, Preventieve logopedie en GGD'er in de wijk), is in deze paragraaf niet meegenomen omdat deze geen gemeentelijke gelden voor deze voorzieningen ontvangt*. Dat is onjuist, want die krijgen ze wel. Drie daarvan maken onderdeel uit van de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) en voor Nu niet zwanger is een subsidie verstrekt. Ook de VNN en de cultuurcoach (aanbesteding SW De Schans) missen wij in het schema op deze pagina. En de betaling OJG is niet op basis van facturatie maar is een vast bedrag per jaar (€ 312.000) dat jaarlijks geïndexeerd wordt.
- Pagina 20: Deze zin kunnen we nog steeds niet plaatsen en we begrijpen niet goed wat hiermee bedoeld wordt. *'Verder lijkt het type samenwerkingsrelatie dat de gemeente met uitvoeringsorganisaties heeft, namelijk een subsidierelatie of (Europese) aanbesteding, lijkt niet samen te hangen met concretisering van de voorwaarden die aan de samenwerking verbonden zijn. Dit blijkt uit het feit dat terugkoppelingsvoorwaarden sterk uiteenlopen binnen overeenkomsten.'*
- Pagina 20: Daar staat de volgende zin: *'Verder stelt de gemeente samen met de uitvoeringsorganisaties jaarplannen op. Dit wordt door de gemeente als sturingsmogelijkheid beschouwd. Ook worden contracten na het vaststellen van het nieuwe beleidsplan anders vormgegeven dan voorheen'*. Dit is een onjuiste aanname. Wij stellen niet samen met uitvoeringsorganisaties jaarplannen op en zijn ook niet voornemens dat te doen. Dat is toch echt aan organisaties zelf. Wel willen we wat betreft opzet en formuleren van doelen en resultaten meer uniformiteit trachten te krijgen in de vorm van bepaalde richtlijnen. Overigens wordt in deze zin ook weer melding gemaakt van een 'contract'. Zie daarvoor onze opmerking bij de eerste bullet.
- Pagina 25: De wijze waarop de tekst/cijfers over perspectief inwoners geïnterpreteerd moet worden hangt sterk af van de samenstelling van het Westerkwartier panel. Deze lijkt in zijn geheel representatief maar is dat niet als het gaat om de doelgroep waar wij ons op richten met onze voorliggende voorzieningen; jeugd, jongvolwassenen en laagopgeleiden zijn ondervertegenwoordigd.
- Pagina 25: Hier begrijpen wij in figuur 8 het begrip 'huishouden' niet zo goed. Voor huishoudelijk hulp is namelijk een indicatie nodig en een eigen bijdrage. Dit is dus geen voorliggende voorziening waar gratis gebruik van gemaakt kan worden.
- Pagina 29: De documentstudie naar stukken van De Schans is wat ons betreft een oud verhaal. Dat probleem hebben we inmiddels erkend. Daarom hebben we met ingang van 2024 nieuwe afspraken gemaakt over de doelen en wijze van rapporteren. Een groot deel van dit probleem lag namelijk ook bij onze oorspronkelijke opdrachtbeschrijving en

onduidelijkheid over de vraag wat we precies willen weten of hoe ze zouden moeten verantwoorden. De Schans heeft hier naar beste vermogen op gerapporteerd en levert zo veel meer informatie dat de andere partijen. Deze passage wekt nu de indruk dat de Schans informatie levert waar we niets mee kunnen, maar ligt dus genuanceerder.

- Algemeen: De Fryske Marren lijkt beter uit het onderzoek te komen, gestoeld op de gesprekken met de beleidsmedewerkers. Dat is een subjectieve weergave. We vragen ons af of er ook meer cijfers/onderzoeken onder inwoners zijn vergeleken.